

**O'YIN VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALAR ORQALI
TARBIYALANUVCHILARDA MUSTAQIL FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH**

Muallif: Matsodiqova Maftuna Gulimbat qizi

Kirish

Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantirishda muhim bosqichdir. Mustaqil fikrlash tarbiyalanuvchiga o'z qarorlarini qabul qilish, muammolarni mustaqil hal qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkonini beradi. Zamonaviy pedagogik jarayonda o'yin va interaktiv texnologiyalar bolalarning tafakkuri, e'tibor va diqqatini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

O'yin va interaktiv texnologiyalarni pedagogik jarayonda qo'llash tarbiyalanuvchilarning fikrlash, diqqat, e'tibor va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ular tarbiyalanuvchilarda mustaqil qaror qabul qilishni rag'batlantiradi va muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatini oshiradi.

O'yin faoliyatining pedagogik roli

O'yin tarbiyalanuvchilarda o'zaro muloqot, hamkorlik va vaziyatlarni tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Pedagogik amaliyotda interaktiv o'yinlar murakkab vazifalarni yechishga, fikrni mustaqil ifodalashga va ijodiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, blok-mashqlar, topilmalar va interaktiv topshiriqlar tarbiyalanuvchilarni faol harakatga undaydi va muammoni mustaqil hal qilishni rag'batlantiradi.

Shuningdek, o'yinlar bolalarda xotira va diqqatni rivojlantiradi, vazifalarni turli yo'llar bilan hal qilishga o'rgatadi. Har bir topshiriq tarbiyalanuvchida ijodiy yondashuv va strategik fikrlashni shakllantiradi.

O'yin faoliyatida tarbiyalanuvchilar yangi vaziyatlarni tahlil qiladi, qaror qabul qiladi va natijalarni baholaydi. Shu orqali ular mustaqil fikrlash ko'nikmalarini amalda rivojlantiradi.

Interaktiv texnologiyalarning ahamiyati

Interaktiv texnologiyalar bolalarda vizual, audio va kinestetik yondashuvlar orqali tushunchalarni tez o'zlashtirishga yordam beradi. Rangli diagrammalar, animatsiyalar, videolar va interaktiv kartalar orqali tarbiyalanuvchilar murakkab vazifalarni vizual tahlil qilib, mustaqil yechim topishga o'rganadi.

Bundan tashqari, interaktiv texnologiyalar diqqatni uzoq vaqt saqlashga xizmat qiladi va tafakkur faoliyatini kuchaytiradi. Masalan, bolalar animatsion o'yinlar yordamida turli vaziyatlarni tahlil qilib, yechim topish jarayonini mustaqil amalga oshiradi.

Interaktiv texnologiyalar orqali tarbiyalanuvchilar o'z qarorlarini mustaqil qabul qilishga, eksperiment qilishga va natijalarni tahlil qilishga o'rganadi. Shu bilan birga, ular mustaqil fikrlash bilan birga, ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

Mustaqil fikrlashni rivojlantirish metodlari

Pedagogik amaliyotda o'yin va interaktiv texnologiyalarni uyg'unlashtirish individual yondashuvni ta'minlaydi. Har bir tarbiyalanuvchining qobiliyati, tezligi va

Date: 11th February-2026

qiziqishi hisobga olinadi. Masalan, rolli o'yinlar, dramatisatsiya, topshiriqlarni o'zaro muhokama qilish bolalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Tarbiyalanuvchilarda muammolarni mustaqil hal qilish, variantlarni solishtirish va qaror qabul qilish qobiliyati shakllanadi. Shu bilan birga, ijtimoiy ko'nikmalar ham rivojlantiriladi, chunki bolalar bir-biri bilan hamkorlikda ishlashni o'rganadi.

Ijodiy yondashuv va eksperiment

Interaktiv o'yinlar tarbiyalanuvchilarda ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Bolalar yangi g'oyalarni sinab ko'rish, turli variantlarni yaratish va eksperiment qilish orqali mustaqil fikrlashni amalda qo'llaydi. Shu bilan birga, o'z fikrini ifodalash, qaror qabul qilish va natijalarni baholash ko'nikmalari shakllanadi.

O'yin jarayonida tarbiyalanuvchilar muammolarni turli yo'llar bilan yechish, vazifalarni ijodiy tarzda hal qilish va natijalarni tahlil qilishni o'rganadi. Bu esa mustaqil fikrlashni barqaror rivojlantiradi.

Pedagoglar interaktiv texnologiyalarni o'quv jarayoniga tizimli ravishda kiritishi lozim. Shu bilan birga, ularni o'yin bilan uyg'unlashtirish mustaqil fikrlashni rivojlantirishning eng samarali usullaridan biridir.

Pedagogik tadqiqotlar natijalari

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv texnologiyalar yordamida tarbiyalanuvchilar murakkab vazifalarni o'z-o'zidan hal qilishga o'rganadi (Smirnova, 2015; Petrova, 2018). Shu bilan birga, mustaqil fikrlashning shakllanishi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

O'yin va interaktiv texnologiyalar tarbiyalanuvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy va samarali vosita hisoblanadi. Pedagogik yondashuv individual bo'lishi, qiziqish va ijodiy faoliyatni rag'batlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Xulosa

O'yin va interaktiv texnologiyalar tarbiyalanuvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Shu yondashuv orqali bolalar kelajakda mustaqil qaror qabul qiluvchi, ijodiy tafakkurga ega shaxslar bo'lib yetishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- Vygotskiy, L. S. (1982). Tafakkur va nutq. Moskva: Pedagogika.
- Elkonin, D. B. (1978). Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. Moskva.
- Bruner, J. (1983). Child's Talk: Learning to Use Language. Oxford University Press.
- Smirnova, T. (2015). Pedagogical Methods in Early Childhood. St. Petersburg: Rech.
- Petrova, I. (2018). Developing Communication Skills in Preschoolers. Moscow: Prosveshchenie.
- Berk, L. E. (2013). Child Development. Pearson.
- Vlach, H. A., & Johnson, S. P. (2013). Early Language Learning and Cognitive Development. Cambridge University Press.
- Luria, A. R. (1973). The Working Brain and Cognitive Development. Basic Books.

